O tamburi - Vilena Vrbaniæ

Autor Administrator

O tamburi

Autor: Vilena Vrbaniæ, muzikologinja

Tambura je trzalaèki instrument srodan
leutu ili lutnji,
ruskoj balalajci,
ukrajinskoj banduri,
talijanskoj mandolini,
španjolskoj gitari i drugim instrumentima koji su se razvili u razlièitim
dijelovima svijeta iz zajednièkih korijena u kulturi stare Mezopotamije. Slika
instrumenta dugoga vrata i malog kruškolikog korpusa urezana je u kamen još u
treæem stoljeæu prije Krista.

O prvobitnim oblicima tambure saèuvani su i likovni
spomenici u Tebi u Egiptu, gdje se takav instrument zvao lauta. Instrument tipa tambure kasnije
se javlja kod Grka i Rimljana pod nazivom pandora.
Na podruèju Bosne tambura se prvi put spominje 1551. godine
u spisima putopisca N. Nicolaja, koji je tamo boravio kao pratilac francuskog
konzula na putu za Tursku. Iz Bosne je seobom Bunjevaca i Šokaca prenesena
u Slavoniju
i Baèku, gdje
je tijekom 18. stoljeæa postala najistaknutijim narodnim instrumentom.

Oblik
tambura koje se koriste u današnje vrijeme razvijen je u Budimpešti poèetkom
20. stoljeæa zalaganjem graditelja violina. Kao primjer za
oblik modernih tambura poslužila im je mala beèka gitara. Zbog naèina ugaðanja i malog
broja žica (dvije ili tri) stare su tambure bile dosta ogranièene u pogledu
svojih glazbenih moguænosti. Cilj je bio stvoriti instrument koji bi
bio ravnopravan violini ili gitari. Tako je nastala cijela porodica tambura, najèešæe
sa èetiri, pet ili šest žica. Prve dvije žice ugoðene su unisono,
a tonski razmak izmeðu praznih žica je kvarta. Ipak, standardno
ugaðanje tambura nije odreðeno pa se tako u glazbenim školama upotrebljavaju tambure
G i D štima, dok se tambure A i E štima koriste u Slavoniji (štim nosi ime po
tonu najtanje prazne žice). Raznolikosti u gradnji i ugaðanju tambure u Hrvatskoj
svjedoèe o njezinoj popularnosti u našem narodu i predstavljaju bogatstvo

tradicijske glazbene kulture.

Najstarija do sada poznata tambura u
Hrvatskoj bila je u vlasništvu tamburaša i skladatelja Paje Kolariæa iz
Osijeka., a potjeèe iz 1847. Iste je godine Kolariæ osnovao prvi amaterski
tamburaški orkestar èime je Osijek postao središtem hrvatske
tamburaške glazbe. Pod njegovim utjecajem tamburu je poèeo istraživati
etnomuzikolog Franjo Kuhaè.

Osnivanje amaterskih tamburaških orkestara, koji se sastoje
od tambura razlièitih oblika i velièina, proširilo se po cijeloj Hrvatskoj,
Bosni, Sloveniji, Austriji, Èeškoj, Slovaèkoj, a uz hrvatske iseljenike i po
Americi. U želji za intenzivnijim muziciranjem na
tamburi osnovan je u Osijeku Festival hrvatske tamburaške glazbe. Od svojeg poèetka 1961. godine, Festival okuplja najbolje tamburaške orkestre iz Hrvatske i inozemstva, kao i skladatelje, dirigente i sve ljubitelje tambure koji na razne naèine potièu daljnji razvoj tamburaške
glazbe.

Tambura
se također poèela poduèavati u glazbenim školama, u poèetku u osnovnim, a od
2004. i u srednjim. Mnogi su skladatelji pisali glazbu za tamburu, među njima Krsto
Odak, Ivo Lhotka-Kalinski, Adalbert Markoviæ, Julije Njikoš i Zdravko Šljivac.
Zbog sve veæeg broja kvalitetnih tamburaša, kao i kompozicija skladanih upravo za
nju, pojavila se želja da tambura bude poduèavana na Muzièkim akademijama u
Hrvatskoj. Time bi se uèinio još jedan znaèajan korak u smjeru njezina afirmiranja
kao instrumenta ravnopravnog violini i gitari.